

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
1 juni 2018	2018-0000233510	FIN 08580/2018	25 september 2018

onderwerp
Reactie IPO op consultatieverzoek BZK over het concept-wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers

Geachte mevrouw Ollongren,

In uw brief d.d. 1 juni 2018, kenmerk: 2018-00002332510, verzoekt u het IPO te reageren op het concept-wetsvoorstel over de versterking van decentrale rekenkamers. Uiteraard maken wij graag gebruik van uw verzoek.

Ten aanzien van het begrip rekenkamer merken wij op dat er sprake is van verschillende rekenkamers, zoals Europese Rekenkamer, een Algemene Rekenkamer en Provinciale Rekenkamers. Wij adviseren daarom in het wetsvoorstel en in de memorie van toelichting consequent over Rekenkamers Decentrale overheden te spreken.

De memorie van toelichting geeft terecht aan dat dit voorstel in mindere mate een versterkend effect heeft op de werkwijze bij provincies: elke provincie is reeds betrokken bij een gemeenschappelijke rekenkamer of heeft een eigen rekenkamer (provincie Zeeland). Het IPO is positief over de instelling van een gemeenschappelijke rekenkamer, aangezien gemeenten hierdoor hun rekenkamerbudgetten, personele ondersteuning, kennis en expertise kunnen bundelen. Wellicht is te overwegen om in combinatie met aanpassing van de Gemeentewet ook de Waterschapswet aan te passen via de Unie van Waterschappen. Ook waterschappen hebben immers rekenkamers en rekenkamerfuncties.

In het belang van de democratische controle, de kwaliteit van het gemeentebestuur en voor het afleggen van rekenschap aan de burger juicht het IPO dit concept-wetsvoorstel van harte toe. Rekenkamers zijn oorspronkelijk opgezet vanuit een groeiende maatschappelijke behoefte aan transparantie en verantwoording. Een rekenkamer moet altijd objectief en vooral onafhankelijk zijn in haar bevindingen, conclusies, aanbevelingen en bestuurlijke boodschappen. Het instellen van een eenduidige (Gemeentelijke) Rekenkamer is daarom een enorme verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Het aanmoedigen van het samenstellen van

Inlichtingen bij : B. Jansen
Doorkiesnummer : (06) 46 34 77 61
Bijlagen : ---

Gemeenschappelijke Gemeentelijke Rekenkamers voor bijvoorbeeld kleinere gelijkwaardige gemeenten kan de efficiency en de effectiviteit sterk positief bevorderen. Richtlijnen bevorderen weer de uniformiteit en zouden hiervoor opgesteld kunnen worden.

Met dit wetsvoorstel wordt het niet meer mogelijk dat raadsleden deel uitmaken van een rekenkamercommissie, aangezien de rekenkamerfunctie wordt afgeschaft. Wel wordt de mogelijkheid geboden voor gemeenten die dat willen een adviserend lidmaatschap van raadsleden bij de rekenkamer aan te gaan om een zinvolle betrokkenheid van de raad vorm te geven. Zoals terecht wordt aangegeven mag de betrokkenheid van raadsleden bij het rekenkamerwerk echter niet zover gaan dat de onafhankelijke positie van de rekenkamer in het geding komt. Een regulier lidmaatschap van raadsleden verdraagt zich dan ook niet met de onafhankelijkheid van de rekenkamer; indien een dergelijk lidmaatschap wordt overwogen dan kunnen hoogstens raadsleden van andere gemeenten lid zijn (dus geen raadsleden van het object van onderzoek).

De regering komt tegemoet aan bezwaren van VNG en een aantal gemeenten door in de wet de mogelijkheid te bieden voor adviserend lidmaatschap. Een adviserend lidmaatschap houdt in dat raadsleden kunnen meedenken over de onderzoeksprogrammering en de wijze waarop de rekenkamer haar rapporten presenteert aan de raad. Adviserende leden hebben geen stem in het vaststellen van de onderzoeksprogrammering van de rekenkamer, de onderzoeksfase of bij het vaststellen van rapporten, aanbevelingen en conclusies. Raadsleden kunnen als adviserende leden geen stem uitbrengen in de onafhankelijke rekenkamer en kunnen ook niet de voorzitter zijn. Dit lijkt positief voor vergroting van de betrokkenheid van de raadsleden en statenleden. Het jaarprogramma van de eigen rekenkamer wordt echter al jaarlijks ter vaststelling aan elke PS van de betreffende provincie voorgelegd, zodat PS-leden op de inhoud daarvan invloed kunnen uitoefenen. Het is daarom onduidelijk wat een adviserend lidmaatschap daadwerkelijk toevoegt.

De vrijblijvendheid waarbij voorgesteld wordt om naar keuze één of meerdere raadsleden als adviseur van de raad aan te stellen, of een incidentele raadscommissie of een bijzondere raadscommissie, zonder zeggenschap in te regelen bevordert naar onze mening niet de uniformiteit en kan een inbreuk zijn op het dualisme. Het IPO bepleit daarom een eenduidige uniforme regeling waarbij bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk vastliggen.

Het IPO acht de uitbreiding van de onderzoeksmogelijkheden bij inkooprelaties en privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden (indien sprake is van een gezamenlijk meerderheidsbelang zonder dat één van de overheden een belang heeft van meer dan 50%) van groot belang. Met deze wetswijziging worden naar analogie van de regeling voor de Algemene Rekenkamer in de Comptabiliteitswet voldoende randvoorwaarden verstrekt voor het uitvoeren van een deugdelijk onderzoek bij inkooprelaties en privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden. Nu gemeenten en provincies steeds vaker samenwerken in privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden, voornamelijk ingegeven door de grote decentralisaties van de afgelopen jaren, is het noodzakelijk dat de rekenkamers daar ook onderzoek naar kunnen doen, om zodoende het controlegat (waaraan de memorie van toelichting refereert) te dichten.

Hoogachtend,
Interprovinciaal Overleg

Th.J.F.M. Bovens
voorzitter